

Over de auteur

INGRID ANTHEUNIS en
LAURA VANDENHENDE

werken bij Onderwijscentrum Gent en coachen allebei scholen binnen het project *Mee(r)lezers in Gent*, een van de *Lezen op school*-projecten die met de steun van de Vlaamse overheid inzetten op meer, beter en liever lezen.

10

UITDAGINGEN OM LEERLINGEN AAN HET LEZEN TE KRIJGEN

Stellen dat lezen belangrijk is, is een open deur intrappen. Iedereen, van piepjong tot stokoud, heeft baat bij lezen of voorgelezen worden. Lezen prikkelt immers de fantasie, vergroot de woordenschat, stimuleert de emotionele en sociale ontwikkeling en bevordert een goed taalgevoel. Wie met plezier leest of luistert, krijgt bovendien een instant ontspannen gevoel. Redenen genoeg dus om het boekenplezier van je leerlingen aan te vuren. Maar hoe doe je dat? Door hen uit te dagen! Voor de 15 Gentse scholen die we coachen in het project *Mee(r)lezers in Gent*, bedachten we 10 prikkelende uitdagingen. Die zijn gekoppeld aan de vijf didactische sleutels voor effectief begrijpend lezen van de Vlor, en helpen je om aan krachtig en geïntegreerd leesonderwijs te werken. Bovendien passen de uitdagingen zowel in de taallessen als in de muzische vakken, en kunnen ze ook vakoverschrijdend ingezet worden.

Laura Vandenhende en Ingrid Antheunis

1

GEZOCHT: LUISTERPUBLIEK

Horen voorlezen, doet lezen. We kennen allemaal de kracht van luisteren naar een bezwerende stem die een meeslepend verhaal voorleest. Ben je zelf zo'n woordenfluisteraar of lopen er zo wel een aantal rond op je school? Zijn er oefenkansen om 'beginners' te laten groeien in het voorlezen? Drie-maal 'ja'? Treed dan naar buiten en laat anderen meegenieten van al dat talent. Bied jezelf en je mede-voorlezers aan via een opvallende affiche met afscheurstrookjes (denk aan het type 'babysit gezocht', te vinden bij de plaatselijke bakker of slager). Je kan die affiche samen met je leerlingen ontwerpen, maar waarom zou je ook niet meteen de hulp inroepen van

andere klassen op school, familieleden, buurtbewoners, organisaties of verenigingen uit de buurt?

2

BOEKENSPEEDDATE

Soms heb je aan één woord voldoende, één blik die meteen vertrouwd aanvoelt. Praten over boeken op een speeddate kan hetzelfde effect hebben. Speeddaten is een oefening in bondig maar efficiënt communiceren. Geef tijdig de opdracht om een favoriet boek uit te kiezen, met een aantal richtvragen ter voorbereiding. Ontleena de speeddate de boeken meteen in de bib om zo de leesvlam brandend te houden. Ga ook hier op zoek naar een interessante mix van mensen, schoolintern of -extern.

3

BOEKENBIECHT

Moet je élk boek goed vinden? Misschien zijn er boeken die jou niet raken, of erger zelfs: die je ronduit irriteren? Of misschien is er een boek waarbij je net van de daken wil schreeuwen hoe goed het is? Installeer een babbelbox of biechtstoel op je school of in de plaatselijke bib, of maak een *Flipgrid*-kanaal aan en laat je leerlingen in alle intimiteit vertellen hoe ze over een bepaald boek denken. Laat hen volledig vrij bij het kiezen hoe ze dit pleidooi willen aanpakken.

4

FOTOROMAN

Een beeld vertelt veel en heeft vaak geen woorden nodig. Voor deze uitdaging gaan je leerlingen aan de slag met een smartphone of camera. Laat ze tonen waar ze lezen, hoe ze lezen, wat hun favoriete leesplekje is... Lezen ze in een hangmat, zittend op een tafel, languit op hun buik, of met een grote pot popcorn binnen bereik? Laat de leerlingen elkaar fotograferen en maak er een boeiend fotoverslag van. Of trek er met je klas op uit: in de school, buurt, stad of natuur. Zoek en vind fijne leesplekjes, en deel ze met anderen!

5

LITERAIRE WERELDKAART

Boeken lezen is altijd een beetje reizen. Met deze uitdaging ontdek je de wereld aan de hand van boeken en hun schrijvers, via een reis in je hoofd. Lees zoveel mogelijk boeken van auteurs uit één land, zoek boeken die zich afspelen in een bepaalde streek of continent, of lees boeken voor in andere talen. Kijk hiervoor naar de thuistalen van de ouders en grootouders van je leerlingen en laat hen in de klas voorlezen. Maak een reis naar het verleden en vraag collega's, ouders en grootouders naar hun favoriete kinder- of jeugdboek. Ook hieruit wordt voorgelezen, liefst door de persoon zelf én met de nodige anekdotes. Laat de hele school meegenieten en hang een wereldkaart in de inkomhal. Duid hierop al die verre, fantastische plekken aan en hang er kopieën van de covers van de boeken bij.

6

WATSKEBURTPOEZIE

Poezie, gedichten, versjes, rijmpjes... spelen met al dan niet rijmende woorden blijft een feest. Werken met poëzie is zoeken, sleutelen, schrappen, vinden, herbeginnen en jubelen. Wat gebeurt er in de wereld rondom ons? Wat speelt zich af in de klas, in een familie, of tussen vrienden? Bepaal samen met de klasgroep het onderwerp. Maak het thema rijker door er eerst samen artikels of teksten over te lezen, filmpjes te bekijken en op onderzoek te gaan. Welke boodschap willen jullie overbrengen? Wat willen jullie vertellen? Welke poëzievorm is het meest geschikt om jullie boodschap over te brengen? Is het een elfje, een stiftgedicht of eerder een kakelvers daggedicht à la Stijn De Paepe? Breng dichtbundels in de klas, lees eruit voor, proef de versvormen en kies wat jullie het meeste ligt. Deel de gedichten met de wereld!

7

MAX EN DE TEKSTSOORTEN

Ken je Max en de Maximonsters al? Over dat stoute kereltje dat zonder eten naar zijn kamer moet? Die een lange reis maakt en dan fantastische avonturen beleeft met grote, harige monsters? Dit prentenboek is ondertussen een klassieker, maar kunnen jullie de Max van het heden een handje helpen? Lees het prentenboek *Max en de Maximonsters* met je klas. Stel de vraag hoe jullie Max zouden kunnen helpen. Transformeer het verhaal in een ander genre/tekstsoort, passend bij de voorstellen van de groep. Maak bijvoorbeeld een instructieboekje om een bootje te vouwen, een kookboek met lunchrecepten voor onderweg, een graphic novel, een horrorverhaal, een weerbericht voor reizigers, een hoorspel... Hou een thematentoonstelling met alle verzinsels!

8

BOEKEN ALS SPIEGELS EN RAMEN

Wie kent het fenomeen niet dat je je erg verwant voelt met een personage uit een verhaal of troost vindt bij het feit dat er in het verhaal ook iets treurigs gebeurt? Misschien voel je je wel als een zus van Pippi Langkous of denk je: ik zou wel met Harry Potter in de klas willen zitten. Boeken kunnen je wereld ook opentrekken: nieuwe inzichten bieden, aanzetten om meer te willen weten over een onderwerp, je helemaal onder te dompelen in een onbekend bad. Ga op onderzoek naar jezelf én naar de wereld! Ga met je klas naar de bibliotheek en stel er zelf een boekenpakket samen met de hulp van de bibliotheekmedewerkers, of vraag indien mogelijk een boekenpakket aan met het thema 'Wie ben ik'. Ga met deze boeken op verkenning. Pak het filosofisch aan door eerst een gesprek te houden over identiteit. Ga meteen in verhalen op zoek naar personages waarin de kinderen zich herkennen. Tekenen, na het onderzoek in de boeken of na het gesprek, op spiegels (of ramen) portretten van personages met wie de kinderen zich kunnen identificeren.

9

BOEKENDANS (VOOR BASISONDERWIJS)

Plaats voldoende stoelen (een per kind) op een rijtje/treintje naast elkaar of plaats de stoelen in een cirkel. Leg op elke stoel een boek. Kies een toepasselijk deuntje en laat de kinderen op de muziek rondwandelen. Wanneer de muziek stopt, gaan ze zitten op de stoel waar ze voor staan. Geef de leerlingen voldoende tijd om even te snuffelen in het boek. Na een drietal rondjes vraag je: Welk boek zou je graag lezen? Waarom? Wie heeft een prentenboek, een gedichtenbundel, een informatief of weetboek, een boek met een dier als hoofdpersonage... Een fijne manier om snel veel nieuwe boeken te leren kennen!

9

COVER UP (VOOR SECUNDAIR ONDERWIJS)

Wikkel de boeken in blanco papier. Schrijf de eerste zin op het papier. Leg de boeken verspreid in de klas. Iedereen wandelt door de ruimte. Wanneer de muziek stopt, gaat men aan de slag met het boek waar men voor staat. Laat de jongeren bedenken en vertellen welk verhaal zich in dit boek zal afspelen, puur op basis van de beginzin. Na enkele rondjes kiezen ze welk boek ze graag willen lezen. Onthul de boeken en toets de verwachtingen af. Geef meteen tijd en ruimte om in het boek te lezen.

10

LITERAIRE WANDELING

De grote finale: naar buiten met die boeken! De straat op met die lezers! Laat jullie stemmen horen aan de buurtbewoners! Maak een literaire wandeling. Verzamel al het materiaal dat je bij de voorbije uitdagingen gemaakt hebt. Bekijk samen wat bruikbaar is om in de buurt uit te hangen: boekentips, teksten, tekeningen, gedichten, voorleestips... Geef elk kind enkele zaken mee en vraag om thuis alles uit te hangen voor het raam. Gebruik ook de etalages van de lokale bakker, slager of supermarkt. Maak een plannetje en nodig andere klassen uit om de wandeling te maken. Koppel opdrachten aan de literaire wandeling: zoekopdrachten, doe-opdrachten, groepsopdrachten, opdrachten om met het gezin te doen, opdrachten voor de voorbijgangers... Werk in een thema: hang teksten aan ramen die onderling een rode draad hebben. Link verhalen aan plekken in de schoolbuurt. Zoek passende verhalen bij straatnamen, standbeelden, historische gebouwen, geografische bijzonderheden... Werk vakoverschrijdend samen. Vergeet ook het meertalige aspect niet, en betrek ouders om verhalen in de thuistaal voor te lezen of in te spreken.

